

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

2.2.4. Неєфективне державне регулювання, що заважає добросовісному бізнесу розвиватися та обумовлює корупційні практики

1. В Україні не сформована адекватна система збору, аналізу, структурування інформації та підготовки на її основі обґрунтованих рекомендацій виробникам політики щодо доцільності ухвалення відповідних рішень.

Державна політика як вибір найбільш оптимального (з точки зору збалансування суспільних інтересів) варіанту впливу на суспільну проблему засобами законного втручання/ інструментами, якими володіють органи державної влади, потребує систематизації та інституалізації в діяльності органів публічної адміністрації.

Формування успішної державної політики, що характеризується результативністю (прогресом у вирішенні суспільної проблеми) та збалансованістю (оптимальним розподілом вигід та витрат між тими суспільними групами, що зазнають впливу) неможливе без належного рівня поінформованості її виробників. Релевантна завданням формування державної політики інформація стосується головним чином наявного та прогнозу майбутнього стану проблеми (є результатом аналізу статистичних даних, галузевої експертизи тощо) та ймовірних наслідків для різних груп суспільства, інтереси яких зазнаватимуть суттєвого впливу (є результатом проведених консультацій зі стейкхолдерами).

Основні причини існування даної проблеми полягають в наступному:

1. Неадекватний зміст аналітичних документів, що не задовольняє потреби виробників політики у покращенні розуміння доцільності ухвалення рішень.

Аналітичні документи, суть яких полягає у наданні релевантної потребам виробників політики інформації як такі існують в практиці вітчизняного врядування у дуже обмеженому та звуженому виді, зазвичай як «концепції» та «пояснювальні записки» до проектів нормативно-правових актів, іноді як окремі експертизи з порівняно невеликого обсягу можливих впливів (антикорупційного, бюджетного, гендерного, екологічного) та юридичного аналізу «відповідності» міжнародним зобов'язанням, вимогам та положенням конвенцій, актів з вищою юридичною силою тощо. Інакше кажучи, інформація що надається виробникам рішень, переважно стосується їх законності (необхідна умова), а не присвячена обґрунтуванню їх доцільності (достатня умова). До того ж ці аналітичні документи стосуються одного з інструментів одного з етапів державної політики – її реалізації. Управлінська звітність також є різновидом аналітичної інформації, що допомагає здійснювати моніторинг реалізації окремих заходів політики. Між тим, виробникам політики суттєво бракує інформації: про проблему, на вирішення якої розробляється політика, варіантів її вирішення та обґрунтування обрання одного з них, аналізу фактичного впливу заходів політики на стан проблеми (оцінювання), впливу рішення на інтереси різних суспільних груп та їх ймовірні реакції, узгодженості взаємних впливів різних рішень в межах різних політик тощо.

2. Відсутність адекватних вимог до супровідних документів.

Супровідні/аналітичні документи зазвичай не цікавлять їх адресатів (виробників політики), позаяк не надають інформації/обґрунтованих порад, які релевантні їх потребам. Зміст цих документів не є результатом глибокого аналізу та проведених консультацій, а заповнюється «розробником проекту акту» зазвичай поспіхом, покладаючись виключно на власне розуміння. Робота над складанням аналітичних документів стала частиною

«формалізму» бюрократичних вимог з підготовки проекту акту, зміст якої не є ні предметом критичної оцінки, ні політичних дискусій. Він відіграє роль «обов'язкового додатку» до регулятивного документу.

3. Брак знань, умінь та навичок у службовців, що займаються формуванням державної політики.

Більшість «розробників актів» не отримали належних знань й не мають ні досвіду, й відповідно ні сформованих умінь та набутих навичок належної підготовки аналітичних та консультативних («для проведення обговорення/консультацій») документів.

4. Відсутність усталених методик проведення аналізу, консультацій та підготовки обґрунтованих рекомендацій.

Існують поодинокі методичні матеріали, що стосуються окремих галузевих «експертиз» (антикорупційної, гендерної, регуляторної, моніторингу виконання заходів політики). Вони страждають на суттєві вади: укладачі притримувалися різних підходів та термінології, стосуються лише обмеженої обсягу значущої інформації, не створено системи навчання їх використання, надання консультативної допомоги, контролю якості, моніторингу та перегляду змісту цих методичних матеріалів.

5. Неадекватність процедур публічних консультацій.

Вітчизняна практика проведення публічних консультацій засновується на невірній парадигмі. Консультації проводяться не задля покращення розуміння розробниками політики проблем, варіантів рішень та можливих впливів певної політики шляхом знайомства з відмінними точками зору тих, хто зазнаватиме впливу, як це прийнято в практиці успішних держав. Процедура консультацій фактично вбудована в логіку «погоджень» юридичних формулювань проектів актів, і передбачає завищені вимоги до її учасників, спроможних підготувати «якісні» пропозиції щодо зміни формулювань юридичних документів. Зазвичай такі консультації не пробуджують інтересу нікого, окрім експертної спільноти, а безпосередні стейкхолдери дізнаються про зміст рішень постфактум і починають реагувати на них тоді, коли вони уже набули чинності.

6. Брак, нерелевантність, недостовірність даних.

Будь-яка політика, з огляду на особливість проблеми на вирішення якої вона спрямовується, потребує специфічного набору даних, що характеризують проблему, дають можливості порівнювати різні варіанти, прогнозувати/встановлювати фактичні впливи. Це передбачає існування досить гнучкого механізму створення системи показників, збору та критичного аналізу достовірності даних. В Україні цей механізм існує лише частково. Це зумовлено переважно юридичним характером розробки політики як підготовки проектів нормативно-правових актів, що в наших реаліях означає відсутність потреби роботи з даними як такими, та «паралельним» існуванням системи державної статистики та управлінської звітності, дані яких практично не використовуються в процесах формування політики та підготовки аналітичної документів. Іноді наявні дані просто не релевантні аналітичним потребам виробників політики. Або ж релевантні дані ніхто не збирає, або отримані дані сумнівні щодо їх достовірності.

7. Відсутність традицій та суспільних вимог до обґрунтування доцільності змісту рішень.

У вітчизняному суспільстві зміст рішень державної політики переважно оцінюється за критеріями «законності» та «професіоналізму». Останній критерій, власне, витісняє потребу раціонального обґрунтування змісту політики, адже передбачається, що зміст рішення залежить від рівня фахової освіти та досвіду того, хто їх ухвалює. Інакше кажучи, зміст рішення, а отже і обґрунтованість його доцільності політики не є предметом критичного суспільного аналізу та обговорення, а «делегується» «професіоналам». Суспільство не чує і не знає аргументів на користь тієї чи іншої політики, позаяк формування її змісту визнається сферою «професіоналів». Розробка державної політики набуває закритого «ексклюзивно-експертного» характеру.

Наслідки проблеми:

- відсутність впливу/незначний вплив аналітичних документів з огляду на нерелевантність їх змісту реальним інформаційним потребам виробників політики, що означає марне витрачання людських та часових ресурсів на їх підготовку;
- домінування «інтуїтивного» стилю ухвалення рішень через неналежний рівень поінформованості виробників політики;
- рішення не виконуються/переглядаються/скасовуються;
- політика «розсипається» у множині заходів, що є наслідком відсутності центрованості «системи заходів» на вирішенні проблеми (досягнення цілей) як осереддя змісту державної політики;
- неможливість адекватно обґрунтувати потребу в ресурсах;
- діяльність планується не з точки зору досягнення результатів тієї чи іншої політики, а з позицій того, який обсяг видів звичайної діяльності «можна зробити на доступних ресурсах/наявному фінансуванні».
- високий рівень конфліктності в реалізації політики;
- відсутність підзвітності виробників політики;
- недовіра до виробників державної політики через нерозуміння мотивів ухвалення рішень;
- свавільний характер перегляду змісту державної політики та відсутність наступності.
- унеможливлення повноцінного інклюзивного характеру процесів формування державної політики.

З огляду на те, що питання системного аналізу регулювання ринків та впровадження його рекомендацій вирішується в межах очікуваного стратегічного результату 2.2.3.6. «Здійснено перегляд регуляторних актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування щодо їх результативності; надано пропозиції щодо внесення змін до актів, які не відповідають вимогам чинного законодавства, містять корупціогенні фактори чи спотворюють конкуренцію», заходи, спрямовані на досягнення зазначеного складника очікуваного стратегічного результату 2.2.4.1 передбачаються в рамках вирішення проблеми 2.2.3. «Надмірне та необґрунтоване регуляторне навантаження на бізнес, що обумовлює високий рівень корупції у цій сфері».

З метою усунення в майбутньому позначених проблем у *Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки запропоновано* низку заходів, спрямованих на те, щоб:

- номенклатура та структура аналітичних та консультаційних документів, що використовуються в процесі формування політики в Україні, відповідали вимогам до таких документів інституцій Європейського Союзу;
- формування державної політики стало інклюзивним процесом, який здійснюється на основі достатньої, об'єктивної інформації;
- працівники структурних підрозділів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, відповідальні за підготовку аналітичних та консультаційних документів щодо формування політики, мали належний рівень фахової підготовки з питань аналізу політики.

2. Заробітні плати державних службовців залишаються непрозорими та розбалансованими.

Діюча система оплати праці державних службовців характеризується суттєвими диспропорціями, необґрунтованими стимулюючими виплатами і в той же час низьким рівнем заробітних плат на місцевому рівні.

Вона включає у себе 11 складових, з яких частка посадового окладу становить у середньому 40-50%. Решту - це премії, надбавки, стимулюючі виплати, розмір яких, як правило, визначає керівник, часто спираючись не на результати роботи, а на власне суб'єктивне бачення і ставлення до працівника.

НАДС проведено опитування, у якому взяло участь понад 53 тисячі державних службовців. За даними опитування, 43% респондентів зазначили, що їм не зрозуміла структура заробітної плати¹.

За результатами оцінки SIGMA стану справ державного управління, проведеного у 2018 році за методологією, розробленою OECD SIGMA, за показником «Справедливість та конкурентоспроможність системи оплати праці державних службовців» отримано оцінку 1 з 5. За субіндикатором щодо якості та прозорості законодавчого визначення заробітної плати, критеріїв і процедур її нарахування отримано оцінку 0 з 2².

Відповідно до ст. 7 Конвенції ООН проти корупції кожна держава-учасниця прагне, в належних випадках і згідно з основоположними принципами своєї правової системи, створювати, підтримувати й зміцнювати такі системи приймання на роботу, набору, проходження служби, просування по службі та виходу у відставку державних службовців і, в належних випадках, інших державних посадових осіб, які не обираються, які: а) ґрунтуються на принципах ефективності й прозорості й на таких об'єктивних критеріях, як бездоганність роботи, справедливість і здібності; б) включають належні процедури підбору й підготовки кадрів для заняття державних посад, які вважаються особливо вразливими з точки зору корупції, і ротації, у належних випадках, таких кадрів на таких посадах; с) сприяють виплаті належної винагороди й установленню справедливих окладів з урахуванням економічного розвитку держави-учасниці. Ті ж принципи мають застосовуватись з метою посилення прозорості у фінансуванні на виборні державні посади.

Основні причини існування даної проблеми полягають в наступному:

- непрозорість та складність структури заробітної плати державних службовців;
- відсутність класифікації посад державної служби за функціональним принципом;
- високий рівень дискреції керівника при визначенні розміру заробітної плати;
- відсутність юридично визначеного механізму планування і розподілу фонду оплати праці між державними органами.

Наслідки проблеми:

Діюча структура заробітної плати призвела до наявності необґрунтованих у схемі посадових окладів вертикальних (відповідно до підкатегорій посад державної служби) і горизонтальних (відповідно до визначених рівнів державних органів) диспропорцій у розмірах посадових окладів, зокрема без урахування ролі і місця посади в структурі державного органу, а також рівня професійної компетентності, необхідного для виконання посадових обов'язків.

За результатами моніторингу оплати праці державних службовців у 2021 році, проведеному НАДС, різниця між найнижчим та найвищим рівнем середньої заробітної плати міністерств становить приблизно 17,1 тис грн.

Відбувається штучне утримання великої кількості вакансій, яка в окремих державних органах утримується на рівні 40-70%.

Утворена економія фонду оплати праці використовується для встановлення стимулюючих виплат, розмір яких необмежений. Це породжує корупційну практику встановлення надмірних стимулюючих виплат.

Наслідком тривалого збереження ситуації без змін залишається неконкурентна заробітна плата у порівнянні з ринковим рівнем, «міграція» персоналу між державними органами, відтік професіоналів на роботу за кордон, до приватних компаній та проектів, непривабливість роботи у державних органах для залучення громадян в цілому.

Про неконкурентність заробітної плати на місцевому рівні свідчать численні звернення державних службовців державних органів, апаратів судів тощо. Зокрема, на рівні районів обмежені можливості економії фонду оплати праці і державні службовці

---

¹ <https://nads.gov.ua/oplata-praci-derzhavnih-sluzhbovciv/opituvannya-shchodo-reformuvannya-sistemi-oplati-praci-derzhavnih-sluzhbovciv>

² <https://cutt.ly/3MIFRXXR>

отримують заробітну плату нижче мінімальної, їх оклад – 5 200 грн. Здійснюється доплата до мінімальної, а премії та стимулюючі практично відсутні.

Таким чином, за просту некваліфіковану роботу (обслуговуючий персонал) передбачено вищу заробітну плату, ніж на посадах державної служби з високим рівнем відповідальності, значними обмеженнями і вимогами до особи.

Диспропорції в оплаті праці державних службовців виникають також через різні підходи щодо планування фонду оплати праці державних органів. Сучасний механізм формування та розподілу Фонду оплати праці на державній службі непрозорий та має корупційні ризики.³

З 2020 року триває реформування системи оплати праці державних службовців. Передбачено запровадження чіткої та прозорої системи оплати праці державних службовців на основі класифікації посад. Для збереження раціонального та обґрунтованого підходу передбачається обмежити варіативні складові заробітної плати (надмірні надбавки і премії) для наближення до моделі оплати праці 70/30 (на індивідуальному рівні).

Вирівнювання диспропорцій в оплаті праці між державними органами, забезпечення прозорості заробітної плати шляхом підвищення посадових окладів та припинення надмірних необґрунтованих виплат дасть змогу державній службі бути конкурентною на ринку праці та залучати, зокрема, кваліфікованих ІТ, HR та інших спеціалістів.

Після завершення у 2020 році другого етапу реформи децентралізації в Україні, сформовано базовий рівень місцевого самоврядування – 1470 територіальних громад (сільських, селищних, міських рад), на районному рівні – 136 районів (119 районних рад), обласний рівень залишився незмінним – 24 обласні ради⁴.

Пріоритетним напрямом в процесі децентралізації публічної влади є удосконалення принципів служби в органах місцевого самоврядування, процедур добору та проходження служби в органах місцевого самоврядування, соціальних гарантій та відповідальності службовців місцевого самоврядування, обмеження дискреційних повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб при затвердженні матеріально-фінансового забезпечення службовців місцевого самоврядування, стимулювання кар'єрного зростання, деполітизації служби в органах місцевого самоврядування.

Існує необхідність приведення законодавства про службу в органах місцевого самоврядування у відповідність із Законом України «Про державну службу», який був прийнятий 10 грудня 2015 року та набрав чинності 01 травня 2016 року.

Також, дотепер окремі питання проходження служби в органах місцевого самоврядування та оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування, регулюються нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України, які були прийняті для реалізації Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року № 3723-ХІІ, який втратив чинність у 2016 році.

Існуюча система оплати праці в органах місцевого самоврядування дозволяє посадовим особам місцевого самоврядування отримувати різну заробітну плату за виконання однієї і тієї ж роботи (посадових обов'язків) в одній і тій самій раді. Також діюча структура заробітної плати та алгоритм її формування призвела до наявності необґрунтованих високих чи низьких заробітних плат посадових осіб.

---

³ За даними Держаудитслужби, ревізії проведені протягом 2019-2020 років та I півріччя 2021 року, в міністерствах, ЦОВВ та інших державних органах, показали порушення з оплати праці на загальну суму майже 7,1 млрд гривень. Відповідно до пункту 8 Висновків до згаданого Звіту Рахункової палати про результати аналізу використання коштів державного бюджету на оплату праці працівників органів державного управління 2017–2018 роки, затвердженого рішенням від 19.03.2019 № 6-1, вказано, що завдання в частині фінансової стабільності реформування системи оплати праці державних службовців не забезпечується застосуванням Міністерством фінансів України порядком планування видатків державного бюджету на вказані цілі. Таке планування здійснюється фактично не згідно з економічно обґрунтованими розрахунками, а за усередненими даними. Режим доступу : <https://cutt.ly/UMIJMyn>

⁴ Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади станом на 10.01.202. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/800/10.01.2022.pdf>

Основні причини існування даної проблеми полягають в наступному:

- багатокомпонентність, непрозорість та складність структури заробітної плати посадових осіб місцевого самоврядування;

- високий рівень дискреції керівника при визначенні розміру заробітної плати та її складових (премія, надбавки за високі досягнення у праці або за виконання особливо важливої роботи тощо);

- відсутність критеріїв формування сталої та змінної частин заробітної плати, визначення розмірів верхніх меж відповідної змінної частини заробітної плати, граничних меж розміру премій, а також непрозорий алгоритм та критерії нарахування відповідних премій в органах місцевого самоврядування на підставі локальних актів.

Наслідки проблеми:

- нераціональне та непрозоре використання коштів з місцевого бюджету територіальної громади;

- політичні торги між місцевими депутатами та головою цієї ради за розмір фонду оплати праці, збільшення корупційних ризиків;

- створення конфліктів всередині колективів органів місцевого самоврядування;

- посилення недовіри жителів територіальної громади до органу місцевого самоврядування.

З огляду на ідентифіковані причини проблеми у *Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки передбачено:*

- запровадити систему оплати праці на основі класифікації посад та преміювання залежно від особистого внеску в загальний результат роботи органу;

- прозоре планування видатків на оплату праці державних службовців за єдиними підходами;

- проведення класифікації посад державної служби;

- запровадити систему оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування, що враховує місцеві умови та можливості відповідних місцевих бюджетів, виходячи з необхідності забезпечення добору та збереження висококваліфікованого персоналу.

3. Враховуючи запроваджені реформи у сфері державного управління лісовим господарством, діяльність лісогосподарських підприємств надалі характеризується високими корупційними ризиками.

За оцінками експертів, держава щороку від непрозорого ринку втрачала 30% податкових надходжень, збитки від нелегальних рубок та незаконного обігу деревини оцінювалися у 200 млн гривень⁵. Такі негативні явища зумовили для держави розпочати трансформаційні процеси у цій сфері та запровадити цифрові електронні інструменти контролю за ринком деревини. До 2019 року електронна система контролю за обігом деревини покривала лише 73 % ринку, 60 % необробленої деревини реалізовуватися через аукціони.

З метою врегулювання вищезазначених проблем, запроваджено Єдину державну систему електронного обліку деревини⁶, яка на сьогодні вже охоплює 100% ринку та забезпечує збирання, зберігання, обробку і захист інформації про походження, заготівлю та реалізацію деревини в автоматизованій інформаційно-телекомунікаційній системі. Така електронна система надає можливість 100% простежуваності ринку та контролю громадськості та правоохоронних органів за господарською діяльністю лісогосподарських підприємств.

---

⁵ Зелена книга «Регулювання ринку деревини». URL: <https://regulation.gov.ua/book/17-reguluvanna-rinku-derevini>.

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 04 грудня 2019 року № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за перевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1142-2019-%D0%BF#Text>.

Крім того, для створення конкурентних умов для реалізації деревини запроваджено систему електронних аукціонів, що охоплює 100% ринку необробленої деревини⁷, та забезпечила зниження корупційної складової у цій сфері.

В подальшому, в 2021 році Законом України «Про ринок капіталу та організовані товарні ринки» запроваджено систему реалізації необробленої деревини на ліцензованих товарних біржах, що на сьогодні відображає позитивну динаміку на ринку деревини та створює інвестиційну привабливість цього ринку.

Однак незбалансованість системи правовідносин між суб'єктами лісового господарства проявляється конфліктом інтересів в управлінні державних та комунальних підприємств, низьким рівнем довіри громадськості у частині корупційних ризиків в сфері лісового господарства.

Отже, така господарська діяльність потребує постійного моніторингу та посиленого контролю у частині виконання заходів та запроваджених реформ, що стане основою забезпечення ефективного управління лісами, збереження біорізноманіття, створення сприятливих умов для активізації розвитку деревообробної та суміжних галузей економіки, розробки та внесення змін у частині удосконалення законодавства у цій сфері та запровадження сучасних електронних інструментів простежуваності деревини.

Крім того, представники деревообробного бізнесу, враховуючи європейський досвід, наголошують на необхідності прийняття галузевого Закону України «Про ринок деревини», який має запровадити систему обов'язкового декларування переробки деревини та створить умови для прозорості інформації щодо продажу деревини, а також удосконалив інструменти реалізації деревини на аукціоні та на умовах оферти.

З огляду на описаний стан досягнення очікуваного стратегічного результату у *Державній антикорупційній програмі на 2023–2025 роки* передбачається низка моніторингових заходів, спрямованих на забезпечення вимог щодо електронного обліку деревини, реалізації необробленої деревини на аукціонах, а також необхідність набрання чинності Законом України «Про ринок деревини» з визначеними критеріями якості правового регулювання.

4. Не завершено реформу сектору телекомунікацій

Електронна комунікаційна інфраструктура та доступ до мережі Інтернет є основою цифрової трансформації, електронної комерції, цифрових послуг, електронного урядування. Цифрова форма адміністративних послуг, відкриті дані є факторами зменшення корупційних ризиків.

Національна економічна стратегія на період до 2030 року⁸ визначає ціль – 95% активних користувачів високошвидкісного Інтернету серед громадян. На 01.01.2022 в Україні 54,2% домогосподарств та 61,8% підприємств мали фіксований доступ до мережі Інтернет⁹, наразі ця цифра буде меншою через руйнування внаслідок війни інфраструктури електронних комунікацій (понад 20% було зруйновано на червень 2022 - за даними Держспецзв'язку).¹⁰

16.12.2020 ухвалений Закон України «Про електронні комунікації», який набрав чинності 01.01.2022. 16.12.2021 ухвалений Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку», який набрав чинності 13.02.2022.

---

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. №1178 «Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення електронних аукціонів з продажу необробленої деревини». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2019-%D0%BF#Text>.

⁸ Постанова КМУ від 03.03. 2021 р. № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>

⁹ Річний звіт НКРЗІ за 2021 р.: https://nkrzi.gov.ua/images/upload/142/10078/report-12-05-2022_for_print_ToPrint.pdf

¹⁰ Ворог пошкодив або зруйнував понад 20% телекомунікаційної інфраструктури // Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації, Телеграм, 10.06.2022: https://t.me/dsszzi_official/3841

Вказані закони передбачають реформу сектора електронних комунікацій на основі Директиви (ЄС) 2018/1972 про створення Європейського кодексу електронних комунікацій. Це відповідає обов'язку України за Угодою про асоціацію імплементувати законодавчі акти ЄС у сфері телекомунікацій, в тому числі, нові.

Ключовими складниками проблеми практичної імплементатії реформи електронних комунікацій та, відповідно, Директиви (ЄС) 2018/1972 є такі.

Відсутність значної кількості підзаконних актів, необхідних для впровадження реформи, передбаченої Законом «Про електронні комунікації».

Так, згідно з п. 9 Прикінцевих та перехідних положень цього Закону відповідні акти мали бути прийняті протягом року з дня опублікування Закону, тобто до 16.01.2022, водночас на сьогодні прийнято лише 21 такий акт. Значною мірою через відсутність необхідних підзаконних актів наразі не впроваджено або не приведено у відповідність до вказаного Закону ряд ключових регуляторних інструментів, передбачених Законом України «Про електронні комунікації», в тому числі, щодо географічних оглядів розгортання мереж, забезпечення географічної і цінової доступності універсальних послуг, регулювання міжоператорського доступу до мереж та інфраструктури електронних комунікацій, План розподілу і користування радіочастотним спектром в Україні, аналізу ринків та накладення регуляторних зобов'язань на постачальників електронних комунікаційних мереж або послуг із значним ринковим впливом, позасудового врегулювання спорів за зверненням споживачів та інших.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.02.2022 № 107 виконання повноважень органу виконавчої влади у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра забезпечує адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації (протягом періоду воєнного стану та 6 місяців після його припинення).

Від належного виконання Закону України «Про електронні комунікації» залежить також досягнення Україною ряду цілей, пов'язаних з євроінтеграцією, повоєнним відновленням, цифровою трансформацією держави, боротьбою з корупцією.

Так, гармонізоване з ЄС регулювання є умовою набуття режиму внутрішнього ринку в телекомунікаційному секторі, передбаченого Угодою про асоціацію з ЄС (Додаток XVII)¹¹, наближення до єдиного цифрового ринку ЄС, а Національна економічна стратегія України до 2030 р.¹² передбачає синхронізацію з європейським Зеленим курсом¹³, в якому зелений перехід розглядається нерозривно від одночасного цифрового переходу¹⁴.

З огляду на зазначені причини незавершеності реформи електронних комунікацій у *Державній антикорупційній програмі на 2023 – 2025 роки* передбачено необхідність:

- набрання чинності всіма підзаконними актами, необхідними для імплементатії Закону України «Про електронні комунікації»;

- упровадження ключових регуляторних інструментів, передбачених Законом України «Про електронні комунікації».

---

¹¹ Угода про асоціацію // Урядовий портал: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>

¹² Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»: Постанова КМУ від 03.03.2021 № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>

¹³ European Commission. Brussels, 11.12.2019 COM(2019) 640 final. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: the European Green Deal: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>

¹⁴ Єврокомісія (повідомлення від 18.05.2022) визначає, що повоєнна відбудова України має відповідати зеленому та цифровому порядку денному (European Commission. Brussels, 18.5.2022 COM (2022) 233 final. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Ukraine Relief and Reconstruction: URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ukraine-relief-reconstruction_en.pdf)